

Pension på nettet

JEG FORVENTER, at jeg kan finde de informationer, jeg skal bruge på nettet, og hvis der er noget, jeg skal vælge, så vil jeg også gerne kunne gøre det online, siger Christa Elkjær, der er lærer på Tranegårdsskolen i Hellerup. Se på side 10, hvad du kan på nettet.

OKTOBER 2008

» Stabilitet i finansstormen

2008 ER ÅRET, hvor den finansielle krise er taget til i styrke, og hvor korthusene falder ét efter ét. Banker går konkurs, ejendomspriserne rasler ned, råvarepriserne farer op og ned.

Der er intet, der tyder på, at de økonomiske konjunkturer står for en snarlig vending, men vi passer godt på medlemmernes penge, og det er især vigtigt i turbulente tider.

Læs mere på side 6.

LÆS OGSÅ

De to nye medlemsfora	2
To formandsskaber	4
Øhh, særlige bonusansættelser?	5
Stabilitet i stormen	6
En julegave?	8
Nye priser på forsikring	9
Pension på nettet	10

De to nye medlemsfora er på plads efter valget

Må vi præsentere...

DE ER LÆRERE, sagsbehandlere, tillidsrepræsentanter, kredsstyrelsesmedlemmer, forstandere og skoleledere. De er 55 personer, som vil have sat pension på dagsordnen. Nu er vejen banet, de er nemlig alle kommet med i de nye medlemsfora i Lærernes Pension.

Det er måske ikke alle der ved, at vi i Lærernes Pension har to medlemsfora – et i øst og et i vest. De to medlemsfora er repræsentanter for vores medlemmer, så vi hele tiden har føling med synspunkter og holdninger blandt vores medlemmer. Samtidig får vi også en række ambassadører, der kender vores pensionsordninger, og derfor kan sætte fokus på pension ude på arbejdspladserne.

Kort vej til din indflydelse

Medlemsfora er ikke kun interessant for dem, der netop er valgt ind. Det er også din vej til indflydelse. Så selv om du nok ikke går og tænker på pension hver dag, har du sikkert både ideer, meninger og spørgsmål til pension. Fra vores hjemmeside kan du maile direkte til et af de to medlemsfora, som kan bringe dine input direkte på dagsordnen på møderne.

På dagsordnen de næste to år

Begge medlemsfora har holdt deres første møde, hvor de debatterede, hvad der skulle

på dagsordnen de næste to år. Og der bliver rigeligt at tage fat på. Begge fora vil gerne sætte fokus på, hvordan de unge får en større viden om deres pensionsordning. Men det gælder ikke kun de unge. I det hele taget ønsker de, at deres kollegaer begynder at interessere sig langt mere for deres pension. Det er bl.a. de områder, der handler om, hvem der skal have penge fra pensionsordningen, hvis et medlem dør, og om man kan gøre mere for at hjælpe kollegaer, der bliver syge af at gå på arbejde, og samtidig om hvordan der bliver mest muligt til pensionen.

Fortsat fokus på ordningen

De nye medlemsfora kommer til at fortsætte med at diskutere pensionsordningen – også selv om der netop er kommet en ny pensionsordning, som de gamle medlemsfora har sat deres fingeraftryk på. De nye medlemsfora vil gerne fortsætte med at have fokus på at udvikle og tilpasse pensionsordningen til medlemmernes virkelighed, så det er vigtigt løbende at diskutere om ordningen skal være endnu mere fleksibel.

På investeringsområdet er de nye medlemsfora optaget af etik i investeringerne. Derfor kommer der også til at være diskussioner af, hvordan Lærernes Pension fortsætter med at investere etisk forsvarligt. I dag inve-

Medlemsforum Øst

sterer vi hvert år over 5 mia kr. for medlemmerne.

Lettere at gennemskue

Mange medlemmer har svært ved at gennemskue alt det tekniske bag en pensionsordning, så de nye medlemsfora vil gerne gøre det lettere for medlemmerne at forstå pensionsordningen og gøre det hele mere gennemskueligt.

Følg dit medlemsforum på nettet

På www.lppension.dk under Medlemmer kan du læse meget mere om de to medlemsfora. Du kan følge med i deres arbejde og læse en præsentation af alle medlemmer. Du finder referaterne fra møderne i de to medlemsfora og læse mere om, hvad de to fora ønsker at få på dagsordenen.

I de to medlemsfora er der lærere fra folkeskoler, friskoler, efterskoler, produktionsskoler, osv. Kort sagt et bredt udsnit af medlemskaren. Fra venstre er det Medlemsforum Øst, da de var samlet til møde i København og fra højre er det Medlemsforum vest, da de var samlet til deres første møde i Vejle.

Hvad er medlemsfora?

- Medlemsfora er vores primære kontakt til medlemmerne, så vi hele tiden har føling med, hvilke ønsker, krav og forventninger, der er til os blandt vores medlemmer.
- Der er to medlemsfora – Medlemsforum Øst og Medlemsforum Vest.
- For at være med i et af de to medlemsfora, skal du vælges ind. Der er valg hvert andet år i maj, og alle med en pensionsordning hos os kan stille op.
- I medlemsforaene får du blandt andet indflydelse på, hvordan din pensionsordning skal se ud, og ud fra hvilke principper penge skal investeres.
- Medlemmerne i de to fora kan stille forslag direkte til vores bestyrelse via møderne, og møde bestyrelsen på årsmøder. Og sker der større ændringer i sammensætningen af pensionsordningerne eller måden vi investerer på, så har bestyrelsen pligt til at indhente en udtalelse fra medlemsforaene.

Kort om valget

- Den 10. juni var der valg til Medlemsforum Øst og Vest.
- I Medlemsforum Øst var der 30 der stillede op. Derfor blev der ikke noget valg og alle kom ind.
- I Medlemsforum Vest var der 41, der stillede op. Derfor kom det til valg, hvor 25 blev valgt ind.

Medlemsforum Vest

Tæt på to formænd og to næstformænd

Visionerne er mange og målene ambitiøse. En tænketank, afspejle medlemmernes ønsker, dele viden, sætte en dagsorden. Tilsammen rummer de to formænd og de to næstformænd et slagkraftigt team, der skal være med til at præge Lærernes Pension de næste par år.

ALLE ER DE ENIGE OM, at de kan bringe kollegaernes synspunkter og holdninger tættere på Lærernes Pension, men også at de kan bruge deres erfaringer til at styrke pensionsordningen til glæde for kollegaerne. Og så er de alle tilhængere af et forum, hvor medlemmerne bliver hørt og får indflydelse.

Kvinderne først...

Den nyvalgte formand i øst, Lene H. Nielsen, glæder sig til at kunne tage fat på alle de ting, der rør sig blandt kollegerne: "Lige nu er flere kollegaer optaget af, at mange går ned med

stress. Og det er da også meget bekymrende med så mange invalideudbetalinger. Det er væsentligt at finde ud af, hvad vi kan gøre for at hjælpe, inden det når dertil. Og sikre, at medlemmer der bliver syge, får den bedst mulige rådgivning".

Lilian Axelsen, der er nyvalgt næstformand i vest håber at få sat fokus på, at det er de mange nye krav, der presser lærerne hårdt: "Det kan ikke være rimeligt, at vi med vores egne pensionspenge skal betale for, at samfundet stiller alt for skrappe krav til os – det må vi gøre noget ved". Men hun vil også gerne have en mere fleksibel pensionsordning: "Der er mange, der bliver skilt, og mange, der slet ikke bliver gift, så jeg synes ikke, der er grund til at alle medlemmer skal bruge en del af deres indbetaling til noget, de ikke kan få glæde af", siger hun.

Og så til mændene...

Også i Vest er det nærheden til kollegerne, der fylder hos den genvalgte formand Lars Pedersen: "Vi, der sidder i et medlemsforum, har en 'særlig viden', og det er vores forpligtelse at gå ud til vores kolleger og sørge for at dele den viden. Samtidig skal vi lytte til, hvad det er medlemmerne egentlig ønsker og forventer af deres pensionsordning, og bringe det med os ind i medlemsforummets diskussioner".

Robert Ellehauge Christensen, nyvalgt næstformand i Medlemsforum Øst, er glad for at medlemmerne i Lærernes Pension reelt har indflydelse på deres pensionsordning: "Det er jo en sund tankegang, at medlemmerne har indflydelse på pensionselskaberne. Selv om selskaberne har en masse ekspertviden, så kan medlemmerne godt formulere ønsker og krav til deres egen pensionsordning".

"Det kan ikke være rimeligt, at vi skal bruge vores egne pensionspenge til at betale for, at samfundet stiller for skrappe krav til os som lærere", siger Lilian Axelsen, der er nyvalgt næstformand i Medlemsforum Vest, og står her sammen med formanden, Lars Pedersen.

"Vi skal sikre, at medlemmer, der bliver syge, får den bedst mulige rådgivning", siger Lene H. Nielsen, der er nyvalgt formand for Medlemsforum Øst, og står sammen med den ligeledes nyvalgte næstformand Robert Ellehauge Christensen.

Ny metode for særlige bonushensættelser fra årsskiftet

Øhh, sagde du særlige bonushensættelser?

JA – OG DET ER ET af de pensionsord, som får enhver til at se rødt. Og det er desværre ikke uden grund, for særlige bonushensættelser er kompliceret stof. Så tag en dyb indånding, og så forsøger vi at gøre det så forståeligt som muligt. Måske du spørger dig selv, hvorfor vi overhovedet skriver om det? Det gør vi, fordi vi den 1. januar 2009 indfører en ny metode for de særlige bonushensættelser, og det vil vi gerne fortælle dig om.

Når vi overhovedet har noget, der hedder særlige bonushensættelser (SBH), er det fordi Finanstilsynet stiller krav til, hvor meget kapital vi skal have for at drive et pensionselskab. Sammen med vores egenkapital sikrer SBH, at vi har nok kapital til det.

Kort om særlige bonushensættelser

- SBH sikrer sammen med egenkapitalen, at selskabet opfylder Finanstilsynets krav om tilstrækkelig kapital
- SBH opbygges ved at overføre et beløb svarende til fem procent af medlemmernes indbetalinger
- SBH løber en større risiko end de penge, der er på din pensionsordning, og derfor får din SBH en ekstraforrentning
- På grund af SBH får du et ugaranteret tillæg til alle dine pensionsudbetalinger

Tillægget til dine pensionsudbetalinger har hidtil været fem procent for alle, men nu får du din egen sats.

Her kommer forklaringen...

Vi opbygger SBH ved at tage, hvad der svarer til fem procent af indbetalingerne. Sammen med selskabets egenkapital løber SBH en større risiko end de penge, der er på din pensionsordning. Det skyldes blandt andet, at SBH altid forrentes med vores investeringsafkast, som kan svinge en del, i modsætning til pengene på din pensionsordning, som forrentes med en mere konstant rente. På grund af den større risiko får SBH en ekstra forrentning, som vi kalder en risikoforrentning. Derfor kan du over en årrække forvente at få et højere afkast af de penge, der går til SBH.

Til gengæld for dit bidrag til opbygning af SBH, får du et ugaranteret tillæg til alle udbetalingerne fra din pensionsordning. Indtil videre er tillægget på fem procent.

Og så til ændringerne...

Vi fortsætter med at trække, hvad der svarer til fem procent af indbetalingerne til opbygning af SBH. Men som noget nyt individualiserer vi SBH, så tillægget til udbetalingerne fra din pensionsordning, i højere grad afhænger af, hvad du indbetaler og årets investeringsafkast. Vi regner med, at tillægget bliver på mindst fem procent fra årsskiftet, men det ændrer sig løbende.

Med ændringerne bliver det lettere for dig at følge med i, hvad der sker med de penge du indbetaler til din pension. Du kan følge din andel af SBH på Din Pension på www.lppension.dk og på den årlige pensionsoversigt.

Stabilitet i stormen

INDTIL VIDERE HAR 2008 været året, hvor den finansielle krise tog til i styrke, og hvor korthusene falder ét efter ét. Banker går konkurs, ejendomspriserne rasler ned, råvarepriserne farer op og ned.

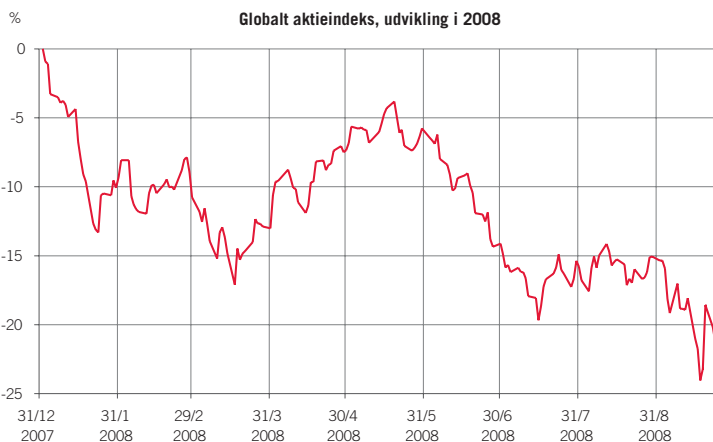
Skabene er ikke tømt endnu

Der er intet, der tyder på, at de økonomiske konjunkturer står for en snarlig vending. Den finansielle sektor både i Danmark og i udlandet er præget af tabene fra risikofyldte udlån, og skabene er næppe tømt endnu. Mange boligmarkeder er stadig præget af et højt prisniveau, og mange huse og lejligheder er udbudt til salg. Meget tyder derfor på, at også 2009 vil blive præget af vanskelige økonomiske tider, så en lysning først kan anes i 2010.

aktier. Faldet i aktiekurserne verden over har dog skubbet den nye strategi lidt længere ud i tiden.

Vi er tilbageholdende

"I år har vi været lidt tilbageholdende med at investere i aktier", siger Henrik W. Mogensen. "Det er vigtigt for os at sprede vores investeringer ud, så derfor har vi altid haft flere forskellige typer af investeringer, som fx danske og udenlandske obligationer og aktier, ejendomme og skov, så vi ikke er afhængige af få landes økonomier, eller få sektors udvikling. Vi har også forskellige forvaltere med hver deres specialer til at stå for vores investeringer. I tider, hvor vi ser krak i den finansielle sektor – selv i Danmark – er det mere vigtigt end nogen sinde at sprede sin risiko."

Aktiekurserne er faldet voldsomt siden nytår, og det har også ramt Lærernes Pension, men vi har undgået de værste tab ved at have spredt investeringerne ud på mange andre områder. Halvårsregnskabet for første halvår af 2008 viser et tab på 2,8 procent, og selv om det er et tab, så er det et langt bedre end det globale aktieindeks.

Se halvårsregnskabet og tidligere regnskaber på www.lppension.dk.

Du kan være rolig for din pension

"Vi taber penge på vores investeringer, som alle andre i de her tider," siger finansdirektør Henrik W. Mogensen, "men det er heldigvis ikke i samme omfang som mange andre. Det skyldes den måde, vi har sammensat vores investeringer på. Og selvom vi taber penge, så har vi solide reserver, vi kan trække på, så vores medlemmer kan sove roligt om natten. Vi passer godt på deres opsparing."

Bestyrelsen fastlagde sidste år en ny og lidt ændret strategi for investeringerne, hvor en større del af pengene end hidtil skulle sættes i

Godt resultat for 1. halvår 2008

"I en sådan situation er det vigtigt at holde tungen lige i munden, og det er vigtigt at sprede sin risiko", fortæller administrerende direktør Paul Brüniche-Olsen. "Risikospredning har altid været i fokus i Lærernes Pension, og det hjalp også i 1. halvår 2008, hvor vi trods de turbulente markeder fik et samlet afkast på -2,8% før skat. Det bringer Lærernes Pension i den bedste fjerdedel blandt landets pensionselskaber".

Juli, august og september var også præget af den finansielle krise, og afkastet frem til midt i september var på ca -3,5% – trods negative tal et godt afkast i en turbulent situation.

Lærernes Pensions ejendomsinvesteringer udgør 1,3 mia.kr. svarende til omkring 5% af de samlede investeringer. I udlandet investerer vi via ejendomsfonde, der har fokus på butikcentre i Europa. I Danmark ejer Lærernes Pension en større kontorejendom på Østerbro i København og en boligejendom, Heklahusene, www.heklahusene.dk, på Islands Brygge ligeledes i København. Alle ejendomsinvesteringerne har klaret sig godt gennem de turbulente ejendomsmarkeder.

Lav risiko de sidste 10 år

Lærernes Pension laver hvert år en sammenligning med de andre omkring 30 arbejdsmarkedspensionsselskaber i landet. I sammenligningen indgår en analyse af investeringer i de sidste 10 år, senest 1998-2007.

"Den viser, at Lærernes Pension har været det arbejdsmarkedspensionsselskab, der i tiåret har haft den laveste risiko i investeringerne. Alligevel har vi opnået et pænt afkast. Det betyder, at Lærernes Pension ud fra en samlet afkast-risikobetragtning er nr. 3 blandt de knap 30 arbejdsmarkedspensionsselskaber inkl. ATP", siger Paul Brüniche-Olsen og påpeger, at "afkastet i 2007, der blev på 2,1% før skat, var også i den bedste ende, primært overgået af pensionsselskaber, der foretog kraftige opskrivninger af deres faste ejendomme".

I grønt lys

Alle pensionsselskaber bliver overvåget af Finanstilsynet, og ud fra en række nøgletal kan man måle, om der er ved at være fare på færde. Lærernes Pension er i 'grønt lys' og har langt flere reserver liggende end det krav om solvens, som Finanstilsynet har.

"Vi har forholdsvis store reserver, kan vi se, når vi ser på andre selskabers regnskaber, så vi ligger relativt flot", siger Henrik W. Mogensen.

Ikke bind for øjnene

Selv om den lidt forsigtige investeringsstrategi luner lige nu i aktiekrisen, så er planen stadig at bevæge sig ud på lidt dybere vand. "Over de næste fem år bevæger vi os hen mod en mere risikobaseret strategi med bl.a. flere aktier. Vi har, som sagt, solide reserver, der er bygget op over lang tid, så derfor kan vi nu gradvis tage en højere risiko og på den måde arbejde på at få et endnu højere afkast til vores medlemmer."

Den udvikling sker ikke med bind for øjnene. Lærernes Pension har for eksempel ikke inve-

steret penge i de amerikanske subprime-produkter, der har kostet flere amerikanske banker livet, eller i andre af de kritiserede finansielle produkter. Og det har en forklaring, pointerer Risiko Manager i Lærernes Pension, Morten Malle: "Vi investerer ikke i ting, hvor vi ikke kan gennemskue risikoen".

Administrerende direktør Paul Brüniche-Olsen (forrest) og finansdirektør Henrik W. Mogensen står stabilt i stormen, både når de administrerer medlemmernes penge, og når de er fotomodeller i Eksperimentariums vindmaskine.

En julegave på vej til dig?

HAR DU EN PENSIONSORDNING fra før den 31. december 2007, så er der med stor sandsynlighed en julegave på vej til dig. Folketinget har nemlig besluttet, at udbetale et engangsbeløb til pensionsopsparerne, fordi en ny lov giver et lavere afkast på indeksobligationer og ejendomme. NYT har taget fat i Henrik Walther Mogensen, som er finansdirektør i Lærernes Pension, og stillet ham fem skarpe spørgsmål om engangsbeløbet.

Er der overhovedet tale om en julegave?

”Det er nok lige at stramme den lidt for meget. I virkeligheden, så får vores medlemmer et engangsbeløb, fordi den nye lov har betydet, at vi nu skal til at betale afkastskat på nogle investeringer, som før var fritaget for skat. Det har gjort værdien af investeringerne mindre og medført et tab for os. Det er det tab, som Folketinget har besluttet, at pensionsopspar-

erne skal kompenseres for. På den anden side, så sættes der jo ekstra penge ind på pensionsordningen. Så om det er en julegave – det afhænger nok lidt af, hvordan man ser på det, da det jo er en kompensation fra SKAT”.

Hvorfor har Folketinget ændret loven?

”Det har de sådan set været nødt til, fordi EF-domstolen har krævet, at danske og udenlandske pensionselskaber skal stilles lige. Og førhen var det sådan, at danske pensionselskaber kunne investere i indeksobligationer og ejendomme uden at betale afkastskat. På den måde støttede staten blandt andet alment nyttige nybyggeri op igennem 80’erne og 90’erne. Det har EF-domstolen nu sat en stopper for”.

Hvad sker der med de engangsbeløb, som medlemmerne får?

Jamen, det er jo faktisk op den til enkelte at

Finansdirektør Henrik W. Mogensen får lige som de fleste medlemmer af Lærernes Pension også et engangsbeløb fra SKAT. Han har tænkt sig at lade pengene gå ind på sin pensionsordning.

beslutte, men som udgangspunkt sætter vi pengene ind på medlemmernes pensionsordning, og så behøver de ikke tænke mere over det. Der er også mulighed for at få overført pengene til en pensionsordning i et andet selskab, hvis medlemmerne altså har flere pensionsordninger. Pengene kan også blive udbetalt, men så skal medlemmerne betale 60 procent i afgift til staten. Pensionisterne får automatisk pengene udbetalt og betaler den skat, som de plejer.

Har det ikke været ret besværligt at regne ud, hvad hvert medlem skal have?

Det foregår sådan, at vi får 76 mio. kr., som vi så skal fordele til næsten alle vores medlemmer. Men SKAT har opstillet nogle meget klare regler for, hvordan vi skal beregne, hvad det enkelte medlem får af penge, så det ligger helt fast. Det er meget forskelligt, hvor mange penge den enkelte får. Det afhænger nemlig udelukkende af, hvor mange penge, der stod på pensionsopsparingen ved udgangen af 2007.

Hvad vil du anbefale at gøre med engangsbeløbet?

”Det er svært at svare på, fordi vores medlemmer kan være i forskellige situationer. Men det mest fornuftige er nok at lade pengene gå ind på pensionsordningen, da medlemmerne jo skal betale 60 procent i afgift til staten for at få

beløbet udbetalt. Når medlemmerne går på pension og får pengene udbetalt, så vil de fleste medlemmer betale en noget lavere skat end de 60 procent – så jeg sætter selv mit engangsbeløb ind på min pensionsordning”.

Kort fortalt om engangsbeløbet

- Op igennem 80'erne og 90'erne blev almenyttigt boligbyggeri støttet af staten ved at fritage investeringer i indeksobligationer og ejendomme for afkastskat.
- Men EF-domstolen krævede, at den danske stat ændrede lovgivningen, så danske og udenlandske pensionselskaber blev stillet lige.
- Derfor vedtog Folketinget i december 2007 en ny lov om pensionsafkastskat, som medførte, at der nu også skulle betales afkastskat på indeksobligationer og ejendomme. Derfor faldt kurserne og afkastet i 2007 blev mindre end forventet.
- Folketinget vedtog derfor, at pensionskunderne, med en opsparing fra før 31. december 2007, skal have et engangsbeløb som kompensation for tabet.

Kompensationen skal overføres direkte til den enkelte pensionsopsparer. Pensionselskabet skal informere deres medlemmer, og efterfølgende stå for udbetalingen af beløbet, uanset beløbets størrelse.

Nye priser på forsikringer i 2009

Den 1. januar 2009 forventer vi at tilpasse prisen for forsikringerne i pensionsordningerne. For nogle kan det betyde en stigning i prisen. Det afhænger af, hvornår man er trådt ind i ordningen, og hvor gammel man er. Alle medlemmer kan se priserne på deres forsikringer på årsoversigten under posten ”Pris for forsikringer”, når vi sender de årlige pensionsoversigter ud. Vi trækker pengene til forsikringerne fra det pensionsbidrag, vi får fra din arbejdsgiver.

Hvorfor nye priser?

Der er en klar tendens til, at vores medlemmer levere længere tid og flere forbrug for deres invalidedækninger, og derfor er vi nødt til at justere priserne. Efter vores forventede justering, regner vi med, at priserne holder, med mindre der igen sker større ændringer i medlemsgruppen.

Pension på nettet

VI KØBER TØJ, mad, går i banken, tjekker forskudsopgørelsen – alt sammen på nettet. Men ved du, at du også kan tjekke din pension på nettet. Det er hverken svært eller uforståeligt. Det er faktisk nærmest let.

Ved du, hvor mange penge, der hver måned bliver indbetalt til din pension? Og hvad en barselsorlov eller bare en orlov koster dig? Hvad hvis du gerne vil gå ned i tid? Eller hvad det betyder for din pension, hvis du har planer om at gå på pension tidligere. Find svarene på i Din Pension på www.lppension.dk.

Du kan regne på det selv

Vi har nok alle en idé om, hvornår vi vil gå på pension, og mange af os drømmer måske om en tidlig pension. Det kan også være, at du overvejer at gå ned i tid eller tage orlov uden løn. Men er det realistisk? Det kan du se på Din Pension. Du kan vælge forskellige pensionsaldre, lægge en orlov uden løn ind, sætte lønnen ned og regne ud, hvad det betyder for dine forsikringer og din pension.

Konklusionen behøver ikke være, at du skal stoppe med at drømme, droppe orloven eller gå på nedsat tid. Når du laver en beregning, bliver du bevidst om, hvilken betydning dine valg får for dine forsikringer og pensionen. Så kan du altid overveje, om du i en periode vil spare lidt mere op eller bare leve med, at du får mindre udbetalt fra din pensionsordning.

Hvad får jeg egentlig i pension?

Mange af os har ikke et klart billede af, hvad vi får udbetalt, når vi går på pension, og måske synes vi, det er alt for besværligt at få overblikket. Men faktisk kan du, med ganske få klik på vores hjemmeside, få et overblik over og beregne, hvad du kan forvente at få udbetalt, hvis du går på pension, fx når du bliver 60, 62, 65 eller 67 år.

Og hvad med mine forsikringer

Der er flere af os, der ikke er klar over, at pensionsordningen også består af en række forsikringer, som både dækker os selv og vores nærmeste. Men faktisk har du som overens-

Christa Elkjær

"Jeg er vant til at bruge computeren som arbejdsredskab, så for mig vil det være helt naturligt at tjekke min pension på nettet", siger Christa Elkjær, der blev færdig som lærer i juni måned. "Faktisk forventer jeg, at jeg kan finde de informationer, jeg skal bruge på nettet, og hvis der er noget, jeg skal vælge, så vil jeg også gerne kunne gøre det online".

Christa Elkjær arbejder som klasselærer i udskolingen på Tranegårdsskolen i Hellerup, og har ikke lige fået set på sin pensionsordning endnu – der er nemlig mange ting at forholde sig til som ny lærer.

Men at være online er en helt naturlig ting. "Hvis jeg skulle ringe til Lærernes Pension, så ville jeg gå på nettet for at finde telefonnummeret, og når jeg alligevel er på, så kan jeg jo lige så godt finde svar på mine spørgsmål på hjemmesiden i stedet for at ringe", siger hun.

komstansat forsikringer, der dækker, hvis du får problemer med helbredet eller dør. På Din Pension kan du se, hvordan du er dækket, og hvad du eller dine efterladte kan få udbetalt.

Minna Riis

"Jeg bruger ikke Din Pension så tit, men det er fint, at man kan, og at det er overskueligt. Og jeg skal i hvert fald lige have kigget på, om jeg skal spare mere op til pensionen, fx med en privat PlusPension".

Ole Mølgaard

"Det er rart at kunne finde de nyeste tal til de medlemmer, der kommer her på kredskontoret og vil tale om pension. Jeg plejer at aftale med dem, at de sørger for at skaffe sig et password til Den Fælles

Pinkode, for den er nem at bruge også selvom det ikke er på ens egen computer.

Medlemmerne har en forventning om at kunne få noget konkret at vide, når de kommer her, så det er rart at kunne slå de præcise tal op sammen med medlemmet".

Karina Ørum

"Jeg er glad for, at jeg kan lave beregninger, der viser, hvordan jeg er stillet, hvis jeg går på pension ved forskellige aldre, helt op til 70 år. Jeg glæder mig til, at hjemmesiden bliver udbygget mere endnu. Og

så er det godt, der er en direkte kobling til PensionsInfo, så man kan se et samlet billede, når man har flere ordninger".

Få det store overblik på PensionsInfo

Selv om din pensionsordning er i Lærernes Pension, så har du også andre pensionsordninger. Alle lønmodtagere får penge sat ind hos ATP, og nogle har i løbet af deres arbejdsliv haft andre pensionsordninger. Måske der også er en kapitalpension i banken. Og så er der lige efterløn og folkepensionen. Så hvordan er du egentlig stillet, den dag du går på pension?

Det bedste svar, du kan finde på internettet, finder du på PensionsInfo.dk, hvor næsten alle danske pensionsudbydere sender oplysninger til.

Her kan du se, hvor mange penge du samlet kan regne med at få, når du går på pension; hvad du får, hvis du går på efterløn; hvad du kan få, hvis du får problemer med helbredet, eller hvad der er til dine efterladte, når du dør.

Flere veje til Din Pension

- Du kan komme ind i Din Pension med Digital Signatur eller med Den Fælles Pinkode. Vi arbejder på også at få lukket op for adgang med NetID, som du bruger til din netbank.
- Digital Signatur er en løsning staten bakker op. Du bestiller den hos TDC. Digital Signatur giver de fleste muligheder på Din Pension, fordi du ud over at se dine tal, også kan lave beregninger. Desuden kan du gå direkte videre til PensionsInfo.
- Den Fælles Pinkode er en løsning, kommunerne bakker op. Den er udviklet af KMD, og mange kommunalt ansatte har den i forbindelse med deres ansættelse. Du kan bestille den hos KMD, og den består af en personlig pin-kode i kombination med cpr-nummeret. Du kan se dine egne tal og lave beregninger på Din Pension, men du har ikke adgang til PensionsInfo med den.

Spørg om pension

Hvad gør Lærernes Pension, når et medlem går ned med stress?

Det korte svar på spørgsmålet er, at vi først kan hjælpe dig, når du kontakter os. Vi får nemlig ikke oplyst, hvis du bliver sygemeldt i længere tid. Men rigtig mange af vores medlemmer er, lige som dig, i tvivl om, hvordan vi kan hjælpe, og hvilke muligheder der er for at få økonomisk hjælp fra din pensionsordning.

Når du bliver syg af stress eller får en anden længerevarende sygdom, så ser forløbet typisk sådan ud:

Inden du kontakter os

- Du afleverer en lægeerklæring til din arbejdsgiver, når du ved, at du kommer til at være syg i en længere periode.
- Senest 4 uger efter kontakter din arbejdsgiver din bopælskommune for at fortælle, at du er syg.
- Bopælskommunen refunderer så sygedagpengene direkte til din arbejdsgiver, som udbetaler fuld løn til dig.
- Hver 8. uge følger din bopælskommune op på dit sygefravær enten via brev eller telefon.
- Din bopælskommune tager også initiativ til, i samarbejde med dig og din arbejdsgiver, at fastholde dig i job.

Når du kontakter os

- Når du har været sygemeldt i tre måneder, kontakter du os. Du kan også kontakte os før, hvis du har et nogenlunde overblik over, hvor længe du regner med at være syg.
- Vi stiller dig nogle forskellige spørgsmål for at afklare, om du som udgangspunkt kan få penge udbetalt fra din pensionsordning.
- Vi sender så et helbredsskema til dig, som du skal udfylde. Vi beder dig også om at sende dokumentation for din sygdom og evt. også dokumentation fra kommunen.
- Når vi har modtaget din dokumentation, så vurderer vi din erhvervsevne og afgør, om du kan få udbetalinger fra din pensionsordning.
- Vi giver dig skriftlig besked, om du kan få udbetalinger fra din pensionsordning. Hvis vi skal bruge flere oplysninger enten fra kommunen eller fra din læge, skriver vi til dig.

Vi vil gerne gøre mere

Når vores medlemmer bliver syge af stress, så kan det være lidt af en udfordring at finde rundt i, hvem der gør hvad, og hvem der skal kontaktes hvornår. Det vil vi i Lærernes Pension gerne være med til at gøre lettere. Derfor har vi nedsat et udvalg med deltagere fra vores bestyrelse, de faglige organisationer og vores to medlemsfora. De skal drøfte, hvordan vi får et bedre samarbejde i rådgivningen af vores medlemmer, og hvordan vi sammen kan hjælpe et medlem, som rammes af fx stress hurtigt tilbage.

LÆRERNES PENSION

Vi administrerer overenskomstpensioner for over 115.000 lærere. Derudover tilbyder vi dig og din husstand at supplere med en individuel pensionsordning hos os. Vi har som målsætning at sikre gode pensioner ved et godt, stabilt afkast og lave administrationsomkostninger.

KOLOFON

Ansvarshavende redaktør
Kommunikationschef
Helle Gullacksen

Tekst
Morten Skjær
Susanne Bych

Fotos
Forside, side 7, 8 og 10:
Carsten Snebjerg
Side 2 og 4:
Bo Nymann
Side 3 og 4:
Niils Rosenvold

Layout og tryk
From & Co.